

KIRJASTOJEN VALMIUSSUUNNITELMAMALLI TULOSSA KUNTALIITON SIVUILLE

Päivi Litmanen-Peitsala

VAKE

paivi.litmanen-peitsala@hel.fi

**VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ**

Kirjaston ja kunnan varautuminen

- Kuntaliiton sivuille tulossa ohjeellinen malli siitä, miten kirjastojen pitää ottaa omassa toiminnassaan huomioon poikkeustilanteet ja esimerkiksi mahdollinen häirintä
- Mallin sisältöä on koostettu yhteistyössä Kuntaliiton, Suomen kirjastoseuran, YKN:n (VAKE:n edustaja) ja AVI:n kanssa
- Teksti tulee Kuntaliiton sivuille ja se löytyy toukokuun aikana myös Kirjastot.fi:n sivuilta osiosta Aktiivisen kansalaisuuden tukeminen <https://www.kirjastot.fi/aktiivisen-kansalaisuuden-tukeminen>
- Asiaan kannattaa perehtyä ja ottaa aihe esiin omassa kunnassa. Kirjastot ovat kaikille avointa tilaa, meillä on omatoimikirjastoja ja toimintamme on myös riippuvaista verkkoyhteyksistä yms. Häiriöt kannattaa ennakoida ja henkilökunnalla tulee olla tietoa, mitä tehdään kun esim. sähkötkatkeavat tai häiriö pitää poistaa tiloista.

Valmiussuunnitelmamallin sisältö

Sisällys

Kirjastojen valmiussuunnitelmamalli	1
1. Miksi kirjastot varautuvat?	2
2. Kirjaston varautumiseen vaikuttava lainsäädäntö ja muut säännökset.....	2
2.1. Valmiuslaki	2
2.2. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia	3
2.3. Kirjastoja koskeva lainsäädäntö	5
2.4. Kunnan hallintosäännön määräykset	5
2.5. Kunnan varautuminen ja vaikutus kirjastojen valmiussuunnitteluun	6
3. Riskiarviot	6
4. Häiriötilannesuunnitelma	7
4.1. Toiminnan välittömästi keskeyttävät uhat, jotka edellyttävät välitöntä poistumista rakennuksista ..	7
4.2. Uhat, joihin varaudutaan kunnan yhteisin toimenpitein ja valmiussuunnitelmin	8
4.3. Kirjastoihin kohdistuva viranomaisten toiminnan ja arvojen kyseenalaistaminen, hybridivaikuttaminen	9
5. Suunnitelmien salassapito	10
6. Harjoittelu ja suunnitelmien tarkastaminen	11
7. Oppaat ja muut aineistot.....	12

Varautumisen ja valmistautumisen aiheita

- Uhka- ja väkivaltatilanteet
- Tilojen, laitteiden tai palveluiden käyttö rikolliseen toimintaan
- Kirjaston toiminnan keskeytyminen esim. sähkökatkon, kiinteistötekniikan rikkoutumisen, tulipalon tai pommiuhkauksen vuoksi
- Myrskyt, tulvat ja luonnononnettomuudet
- Tietoliikenteen häiriötilanteet
- Polttoaineen jakeluhäiriöt (kirjastoautot)
- Pandemiat
- Kyberuhat, jotka voivat uhata digitaalisia aineistoja tai asiakasrekistereitä tai estää kirjaston palvelujen toiminnan
- Kirjaston arvojen ja toiminnan kyseenalaistaminen, jolla pyritään horjuttamaan luottamusta viranomaisiin ja heidän uskottavuuteensa ja kylvämään epäluuloa yhteiskuntaa ja sen edustamia vallitsevia eettisiä arvoja kohtaan
- Informaatio- ja hybrdivaikuttaminen (sama kuin edellä, mutta valtiollisesti johdettua)

Seuraa postia...

- Valmiussuunnitelmamallista tulee tietoa Kirjastot.fi:n ja Biblioteken.fi:n uutisissa ja tiedotteissa. Teksti toimitetaan suomeksi ja ruotsiksi.
- Omassa kunnassa kannattaa käyttää linkkiä, joka vie Kuntaliiton sivuille. Monessa kunnassa on valmiussuunnitelmia, mutta muistetaanko niissä kirjaston toiminnan monimuotoisuus. Mallin levittäminen päättäjille auttaa myös tuomaan esiin toimintamme merkitystä.